

סקירה כללית

תוכן העניינים

- החל ניתוח הנתונים של מיזם פרופיל הפגיעות לשנת 2013.....3
- חששות בדבר הרחבת התנחלויות כנפת בית לחם.....4
- עשרת החודשים הראשונים של 2013: עלייה במספר האזרחים הנפגעים בנדה המערבית.....7
- ישראל מפסיקה את כל ההעברות של חומרי בניין לעזה.....9

המצב ההומניטרי ברצועת עזה ממשיך להידרדר. כ-13 באוקטובר, שבוע אחרי שעל פי הדיווחים התגלתה מנהרה שהובילה מדרום רצועת עזה אל תוך שטח ישראל, עצרו הרשויות הישראליות את העברתם של חומרי בניין אל תוך עזה, לרבות כאלה המיועדים לארגונים בינלאומיים. כתוצאה מכך נאלצה סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם, סוכנות האו"ם הגדולה ביותר ברצועת עזה, להשעות 20 מיזמים מתמשכים שנועדו לטפל בצורכי דיור, חינוך, מים ותברואה. ההחלטה הישראלית שהתקבלה לאחרונה החריפה את המחסור שנוצר כתוצאה מן הצמצום החריף בהברחת חומרי בניין דרך המנהרות הבלתי חוקיות מתחת לגבול מצרים-עזה. בנוסף על עיכוב של תגובה הנועדת לטפל בצרכים דחופים, גרמו ההתפתחויות לפיטוריהם הזמניים של עשרות אלפי עובדים, עובדה שהחריפה את הלחצים הקיימים ממילא על המחיה.

דגשים מרכזיים

- שלב ניתוח הנתונים של מיזם פרופיל הפגיעות הושלם. מיזם פרופיל הפגיעות הוא סקר הומניטרי של כלל כוחות המשימה, השואף לזהות פגיעויות בשטח C של הגדה המערבית
- בעשרת החודשים הראשונים של 2013 נפצעו באלימות פלסטינית-ישראלית יותר פלסטינים מאשר בכל שנה שלמה אחרת מאז 2005.
- ההגבלות הישראליות על כניסת חומרי בניין לעזה ממשיכות לגרום להקפאה כפויה של מיזמי בנייה מחדש ושיקום הומניטריים.

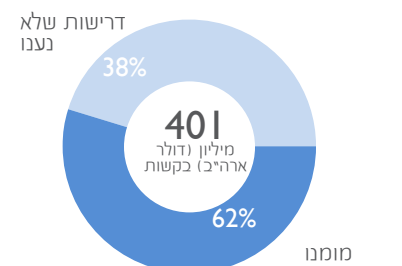
נתונים לחודש אוקטובר

- 8 אזרחים פלסטינים שנהרגו (כתוצאה מסכסוך ישיר)
- 120 אזרחים פלסטינים שנפצעו (כתוצאה מסכסוך ישיר)
- 211 ילדים פלסטינים במעצר בידי ישראל
- 21 מבנים שנהרסו בנדה המערבית
- 92% בקשות של מטופלים לציאה מעזה שאושרו על ידי ישראל

מימון הליך הפנייה המשולבת

401 מיליון (דולר ארה"ב) בקשות

62% מומנו

החודש
שחררו הרשויות
הישראליות 26 אסירים
פלסטינים, שהחלו לרצות את
עונשיהם לפני תחילת תהליך
אוסלו הישראלי-פלסטיני,
בשנת 1995

זהו שחרור האסירים השני מבין ארבעה שעליהם הסכימו הצדדים בהקשר של המשא ומתן הנוכחי. ככזה, זו התפתחות שיש לברך עליה. עם זאת, למחרת השחרור פרסמו הרשויות הישראליות מכרזים לבניית 2,258 יחידות דיור בהתנחלויות ברחבי הגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית, והודיעו על קידומן של תוכניות להקמת כמעט 2,500 יחידות נוספות. המשך בניית התנחלויות, הרחבתן ופלישה לאדמה ולמשאבי מים פלסטיניים הינן חלק אינטגרלי מפיצולה המתמשך של הגדה המערבית, וגרמו לצמצומו של המרחב הזמין לפלסטינים לשם פיתוח של דיור, תשתיות יסוד ושירותים נאותים, ולקיום מחייה. התנחלויות הינן בלתי חוקיות מתוקף המשפט הבינלאומי ומהוות גורם מרכזי לפגיעות הומניטריות.

בנוסף על ההודעות שלעיל החלו החודש מתנחלים לפתח חלקת אדמה מדרום לעיר בית לחם, על מנת להקים עליה חווה חקלאית, עובדה שנודעת לה השפעה שלילית על יכולתם של חקלאים פלסטינים להתפרנס למחייתם מחקלאות. אף שתהליך התכנון טרם החל רשמית, בעבר הוכרז השטח שסביב חלקה זו "אדמת מדינה" והוקצה להקמת יישוב עירוני גדול (גבעת אפרים). התפתחות זו מתרחשת בהקשר של הפיצול הממושך של נפת בית לחם כתוצאה מהרחבת התנחלויות, בניית הגדר והקצאה של חלקות אדמה גדולות כשטחים צבאים סגורים ושמורות טבע. נכון לעכשיו זמינים לשימוש פלסטיני רק 13 אחוזים משטח הנפת, חלק ניכר מהם מפוצל.

אף שפעילויות התנחלות פוגעות בכלל האוכלוסייה הפלסטינית בגדה המערבית, מי שנפגעים במיוחד הם תושבי שטח C, שבו ממוקמות מרבית ההתנחלויות, בכדי להבין טוב יותר את הפגיעות הייחודיות של תושבי שטח C, ביצעו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים וארגונים הומניטריים שותפים את מיזם פרופיל הפגיעות לשנת 2013, שנכנס השבוע לשלב ניתוח הנתונים שלו. מיזם פרופיל הפגיעות הינו סקר מקיף של כמעט 550 הקהילות שחלק משטחן הבנוי נמצא בשטח C, והוא מיועד לזהות פגיעויות, לסמן שטחים לאומדני עומק, ולספק מידע שעליו יבוססו התערבויות הומניטריות ופעילויות קידום. צופים כי הממצאים הראשוניים יפורסמו במהלך דצמבר 2013.

התנחלויות, ואמצעי הביטחון המיושמים בכדי להגן עליהן, היו גם גורם קבוע למתחים ולעימותים בין האוכלוסייה הפלסטינית לכוחות ישראלים. אף שבחודש אוקטובר פחת מספר הנפגעים, בעשרת החודשים של 2013 ככלל נפצעו כמעט 3,500 פלסטינים בידי כוחות ישראלים בגדה המערבית - יותר מאשר בכל שנה מלאה מאז 2005, שבה החל המשרד לתיאום עניינים הומניטריים לאסוף נתונים על נפגעים הקשורים לסכסוך. כ-41 אחוזים ממקרי הפגיעה הללו נגרמו בשל שאיפת גז מדמיע שהצריכה טיפול רפואי, ו-38 אחוזים נגרמו על ידי קליעי מתכת מצופים גומי. המשא ומתן המתנהל כעת מציע חלון הזדמנויות יוצא מגדר הרגיל לסיום הסכסוך הפלסטיני-ישראלי והכיבוש הממושך הקשור אליו. הבטחת מתן מענה ראוי לצורכיהם הבסיסיים של החלשים והפגיעים ביותר, במיוחד

בשטח C וברצועת עזה, אינה רק מחויבות משפטית, אלא גם תתרום ליצירת סביבה שתקדם את המשא ומתן.

החל ניתוח הנתונים של מיזם פרופיל הפגיעות לשנת 2013

נאספו נתוני קו בסיס על יותר מ-550 קהילות בשטח C

באוקטובר החלו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים וארגונים שותפים את שלב ניתוח הנתונים של מיזם פרופיל הפגיעות לשנת 2013. מיזם פרופיל הפגיעות הינו סקר הומניטרי בין-סוכנותי שמשותפים בו כוחות משימה רבים, ואשר נועד לזהות פגיעויות בשטח C של הגדה המערבית, לסמן שטחים לאומדני עומק ולספק נתונים עליהם יבוססו התערבויות הומניטריות וקידום הומניטרי.

שטח C, המהווה יותר מ-60 אחוזים מהגדה המערבית, זוהה על ידי הקהילה ההומניטרית כאזור בעל קדימות לסיוע הומניטרי. בשטח, הנתון לשליטת ישראל, מתגוררות כמה מהקהילות החלשות והפגיעות ביותר - במונחים של צרכים הומניטריים - בגדה המערבית.¹ מאחר ששטח הבנוי של קהילות פלסטיניות אינו תואם אל החלוקה המנהלית לשטחי

קהילות פגיעות וחלשות בשטח C: חקר מקרה - חירבת זנוטה

בגבעות שבדרום נפת חברון שוכנת קהילת הרועים חירבת זנוטה. כביש 60, המוביל אל הכפר, מפצל אותו לשני חלקים: מרכז הכפר, שבו מתגוררות כ-10 משפחות (150 נפשות), וחלק נוסף, קטן יותר שבו מתגוררות שלוש משפחות פלסטיניות; תושבי חירבת זנוטה טוענים כי הקהילה קיימת באזור זה מאות בשנים. אנשי הקהילה מתגוררים באוהלים ובצריפים, הממוקמים - יחד עם מחסים לבעלי חיים - על אדמה בבעלות פרטית בגודל 70 דונמים. בדומה למרבית קהילות הרועים בשטח C, גם לקהילת חירבת זנוטה אין תשתית שירותים בסיסיים, כמו רשתות מים וחשמל, בתי ספר, שירותי בריאות ראשוניים וכבישים סלולים. הקהילה תלויה לקיומה במי גשם הנאגרים בכורות, ובנרות ומנורות נפט למאור. על מנת להגיע למרפאה ולבית הספר הקרובים ביותר נוסעים התושבים למרחק של כשמונה קילומטרים; יוניצף (קרן החירום הבינלאומית לילדים של האו"ם) ומשרד החינוך והחינוך הגבוה הפלסטיני מספקים הסעה (אוטובוס) ל 20 הילדים הלומדים בבתי ספר בא-דהרייה.

הרשויות הישראליות הקצו את השטח שבו ממוקמת הקהילה כ"אתר ארכיאולוגי מוגן" שכל פיתוח אסור בתוכו, כך ש-27 משפחות מצויות כעת בסכנת עקירה בשל צווי הריסה שהוצאו נגד בתיהן. האגודה לזכויות האזרח בישראל, המייצגת את המשפחות הנפגעות מאז 2007 בעתירה שהוגשה לבית המשפט הגבוה לצדק הישראלי, הצליחה לדחות את ביצוע רוב הצווים. אבל באוגוסט 2012 הרסו הרשויות 12 מבנים, עובדה שגרמה לעקירתם של 13 בני אדם, בהם תשעה ילדים, והשפיעה לרעה על 25 בני אדם נוספים. המבנים שנהרסו כללו בור מים ומחסה לבעלי חיים שהוקמו במימון של תורמים בינלאומיים. העתירה עדיין תלויה ועומדת.

”אנו חיים כאן כמו שחיו אבותינו לפני מאות שנים. איננו יכולים לשפר את תנאי חיינו, וצווי ההריסה מאיימים על קיומנו באזור. אם נעזוב נאבד הכול, לרבות את כבודנו.”

עבדול חלים אל בטאט, בן 67

A, B ו-C, קיים מחסור בנתונים מופרדים למרכיבים על שטח C.² מחסור זה במידע היקשה על סוכנויות הומניטריות, ועל גורמים אחרים, לתכנן פעילויות תגובה שמטרתן טיפול בצרכים הומניטריים. שלא כמו סקרים קודמים, שהתמקדו בקהילות שהיו ממוקמות בשלמותן או ברובן בשטח C, מיזם פרופיל הפגיעות לשנת 2013 מתמקד בכל הקהילות הפלסטיניות שכל חלק שהוא משטחי המגורים שלהן ממוקם בשטח C - כ-550 קהילות.³

עם השותפים הפעילים במיזם פרופיל הפגיעות נמנו חברים בצוות המוביל של ארגוני הסיוע בשפ"כ, ובמיוחד סוכנויות המובילות כוחות משימה, ומשרד השלטון המקומי של הרשות הפלסטינית (רש"ף). כן תואם התהליך באופן הדוק עם הלשכה הפלסטינית המרכזית לסטטיסטיקה (פלמי"ס).

מיזם פרופיל הפגיעות מבוסס על ראיונות אינפורמנטים מרכזיים עם נציגי הקהילה, באמצעות שאלון אחיד. ברוב המקרים מונה האינפורמנט המרכזי על ידי משרד השלטון המקומי, ולרוב היה ראש הכפר או המועצה המקומית. בקהילות בדואים או רועים שימשו אנשי קשר בשטח לקביעת פגישות עם המוכתר, או עם נציגי הקהילה המוכרים. נציגים של משרד השלטון המקומי חילקו מראש שאלונים בערבית, לצד צילומים אוויריים של כל קהילה שהראו את אותם חלקים בתוכה הנמצאים בשטח C. הצילומים האוויריים סייעו להנחות את הדיון, ושימשו כמשאב שלעומתו ניתן להצליב מידע שסיפקו אינפורמנטים מרכזיים.

המידע שסיפקו אינפורמנטים מרכזיים על מספר תושבי שטח C החיים ביישוב מסוים נבדק והוצלב כנגד המיזע הזמין על מדי חשמל או חיבורי מים, וכן כנגד מספר המבנים הנראים לעין בצילום האווירי. בקהילות קטנות יותר נאסף מידע על משקי בית, כשהוא מופרד על פי מין, ובוגר כנגד ילד.

מיזם פרופיל הפגיעות כולל מידע בסיסי על שורה של מדדים הומניטריים הנוגעים להגנה פיזית, גישה לאדמה, חקלאות, מים ותברואה, חינוך ובריאות, בין היתר. כן מאפשר מיזם פרופיל הפגיעות ניתוח נתונים דינאמי ותעדוף של סוגיות ושטחים, באמצעות השימוש במדדים משוקללים.

לאחר ניקוי הנתונים, יספק מיזם פרופיל הפגיעות לסוכנויות הומניטריות ולסוכנויות פיתוח, וכן לגורמים אחרים, את אוסף הנתונים המקיף ביותר הזמין עד היום על שטח C. צופים כי הממצאים הראשוניים יפורסמו במהלך דצמבר 2013.

חששות בדבר הרחבת התנחלויות בנפת בית לחם

חוות מתנחלים חדשה משכשת את במחייתם של חקלאים

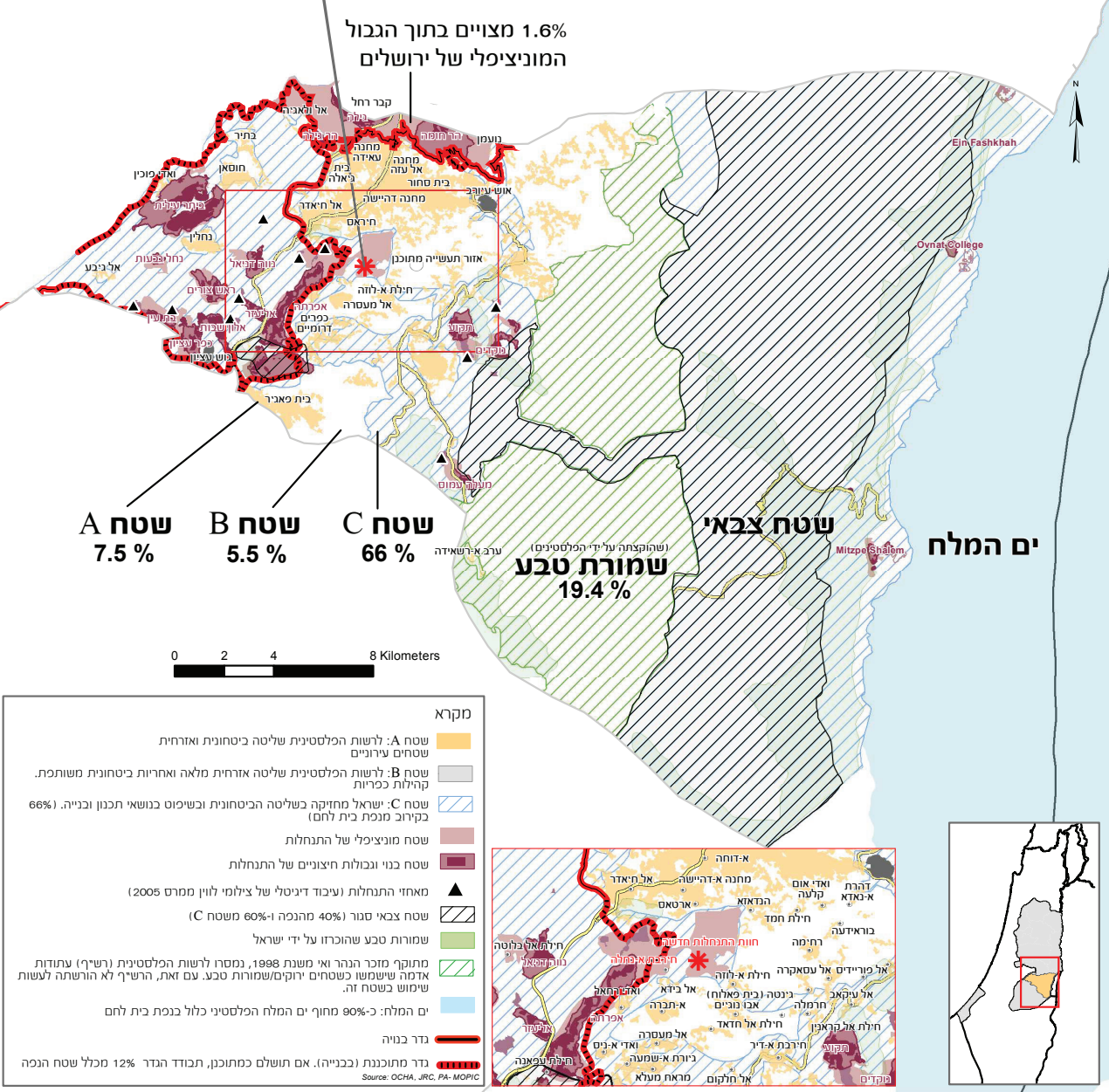
במהלך השבוע האחרון לחודש אוקטובר החלו מתנחלים לפתח חלקת אדמה בגודל 300 דונמים הממוקמת בשטח C, מדרום לעיר בית לחם. אף שעל פי הדיווחים העבודות המתבצעות כעת מוגבלות להקמת חווה חקלאית, השטח המקיף חלקת אדמה זו מתוכנן להקמתה של התנחלות מגורים גדולה יותר (ראו להלן). התוכניות, לטווח קצר וארוך גם יחד, מאיימות לפגוע עוד יותר ביכולתם של חקלאים פלסטינים באזור להתפרנס מחקלאות, לחסום את הפיתוח העירוני של העיר בית לחם ולהעמיק את פיצולה של הנפה.

למטרות דוח זה חילקנו את נפת בית לחם לשלושה אזורים: מרכז-עירוני, מערבי ומזרחי

האזור המערבי:
 האזור הפורה של מערב נפת בית לחם הינו אסם התבואה המסורתית של הנפה. בעשורים האחרונים צמצמו בניית התנחלויות והרחבת את המרחב החקלאי הזמין לחקלאי בית לחם. בניית הגדר המתוכננת מאיימת לנתק עורך חקלאי זה מן הליבה העירונית שממזרח לו.

אזור המרכז העירוני:
 אזור המרכז העירוני כולל את העיר בית לחם, את בית סחור, בית גיאלא ומחנות פליטים, עיירות וכפרים סמוכים, המהווים יחד מארג עירוני רציף. כן כולל האזור את הכפרים הדרומיים ואת בית פגיר, שקטעים גדולים של שטח C, המנוהל על ידי ישראל, מכרידים אותם זה מן ומן האזור העירוני.

אזור מזרחי
 מזרח הנפה כולל שטח נרחב מדברי ומדברי למחצה, ואת ים המלח. בשל שטח C המנוהל על ידי ישראל, שמורות טבע ואזורים צבאיים, האזור הינו הלכה למעשה מחוץ לתחום עבור פלסטינים. לדברי הבנק העולמי, "תעשיית מלואות פלסטינית בים המלח, שאת רווחיותה ניתן יהיה להשוות לזו של ישראל, תספק הכנסות שנתיות בסך כ-290 מיליון דולרים ארה"ב, ואילו "אומדן שמרני מצא כי הערך השולי הפוטנציאלי מ... אשגל, כרום ומגנזיום היה 918 מיליון דולרים ארה"ב בשנה".

העבודות שבוצעו לאחרונה כללו יישור של אדמות מעובדות והקמת אוהלים, המשמשים כרגע מאבטחים, וכן התקנת תשתית חשמל ומים בסיסית. על פי הדיווחים החלקה, המצויה בתוך תחומי הכפר ואדי רחל, נרכשה בשנות השמונים על ידי עמותת מתנחלים בשם "הימנותאי". לדברי דיווחים באמצעי התקשורת הישראליים, ב-2011 אישרו הרשויות הישראליות את הקמתה של חווה חקלאית על חלקת אדמה זו.⁴

החששות המיידיים קשורים בתנועת מתנחלים וחיילים בין התנחלות אפרתה לחווה החדשה. דרך הגישה היחידה בין שני האתרים עוברת דרך אדמה פלסטינית מעובדת בבעלות פרטית. המנהל האזרחי הישראלי פתח דרך זו בתחילת השנה, לכאורה בכדי להגיע לשטח סמוך שהוכרז "אדמת מדינה" על מנת לעקור עצים פלסטיניים שניטעו שם. סביר להניח שהקמת החווה תביא לעלייה בכפח התנועה הישראלית בדרך זו, לצד נקיטת אמצעים ביטחוניים, ותשבש עוד יותר את מחייתם של החקלאים הפלסטינים המעבדים את האזור.

החלקה ממוקמת לצד חלקת אדמה בגודל 1,400 דונמים, המכונה על ידי המתנחלים גבעת עיטם, שב-2004 הכריזו עליה הרשויות הישראליות "אדמת מדינה" וכללו אותה בגבולות המוניציפליים של התנחלות אפרתה. לאחר מכן החלו הרשויות הישראליות בהכנת תוכנית מתאר המקצה שטח זה לבנייתן של כ-2,500 יחידות דיור. ברם, תהליך התכנון הושהה בעקבות צעדים משפטיים שנקטו מספר פלסטינים הטוענים לבעלות על החלקה. עתירה שהוגשה בעניין לבית המשפט הגבוה לצדק הישראלי עדיין תלויה ועומדת.

יהא גורל העתירה אשר יהא, הקמתה של החווה החדשה עלולה לשמש צעד ראשון בשטח לקראת פיתוחה של תוכנית התנחלות גדולה יותר. חשש זה מבוסס על מספר מקרים מתועדים היטב בעבר, שבהם אישרו הרשויות הישראליות את בנייתה של תשתית חקלאית שהתפתחה מאוחר יותר להתנחלויות מגורים מלאות.⁵

”אני, אחי ודודני הבעלים של 300 דונמים בחילת א-נחלה, שאנו מנסים, באמצעות הליכים משפטיים, להציל מהחרמה. בינתיים הישראלים סללו דרך העוברת בחלקת אדמה צמודה שאותה אנו מעבדים, ושלא הוחרמה. אנו חוששים שהכביש הזה יורחב וישתלט על עוד אדמה; אדמה שאנחנו זקוקים לה כמקור הכנסה.”

מוחמד עאייש, בן 50, מארטאס

צילום: פייטרו מסטרוצו.

שער למאחז התנחלות חדש ליד התנחלות אפרתה (גוש עציון); המאחז ינתק את בית לחם מדרום הגדה המערבית.

התפתחויות אלו מתרחשות בהקשר של פיצולה הממושך של נפת בית לחם, שהמשרד לתיאום עניינים הומניטריים טיפל בו בדוח מקיף בשנת 2009. הדוח הראה כיצד אמצעים ישראלים, כמו בניית התנחלויות ומאחזים והרחבתם המתמשכת, בניית הגדר ואיזור רובה של נפת בית לחם כשטח C, שטחים צבאיים סגורים ושמורות טבע, הגבילו משמעותית את המרחב הזמין לאוכלוסייתה הפלסטינית של הנפה. מתוך 660 הקמ"ר של נפת בית לחם, רק 13 אחוזים - רובם מפוצלים - זמינים לשימוש פלסטיני. האמצעים אלה צמצמו את המרחב לפיתוח של בית לחם, הגבילו את גישה למשאבים (לרבות חוף ים המלח), קטעו את הזיקה ההיסטורית של בית לחם לירושלים והגבילו את הפוטנציאל של השטח העירוני להרחבה לצורכי מגורים ותעשייה.

עשרת החודשים הראשונים של 2013: עלייה במספר האזרחים הנפגעים בגדה המערבית

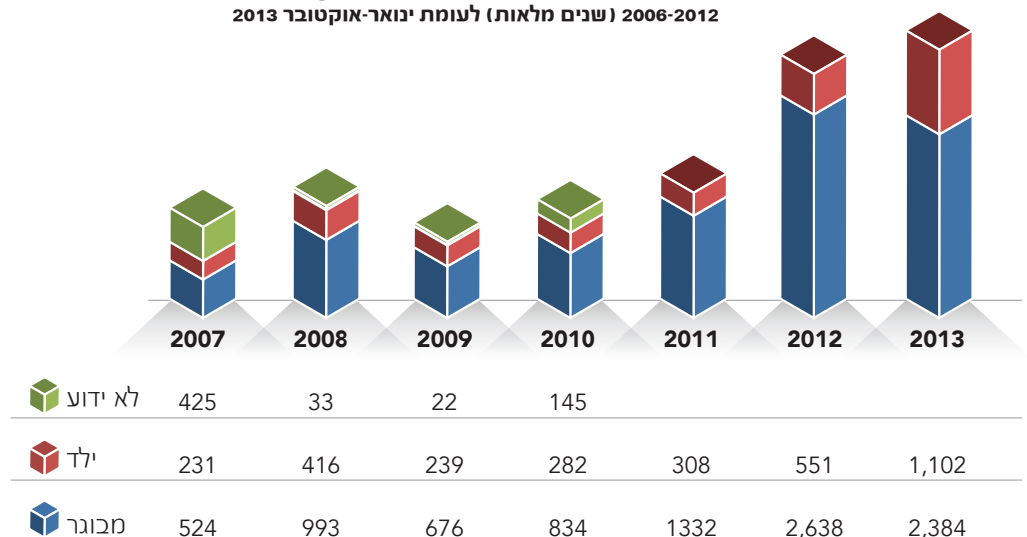
כשליש מהפצועים הפלסטינים הם ילדים

ב-17 באוקטובר ירו כוחות ישראלים למוות בפלסטיני בן 29 ליד העיירה א-ראם, מצפון מזרח לירושלים, כשעל פי הדיווחים ניסה האיש לפרוץ למחנה צבאי עם כולדו. ב-22 באוקטובר נורה למוות פלסטיני בן 28 מבית ליקיא, מאש שירו כוחות ישראלים במערה בין הכפרים כפר ניעמה ובלעין. התקרית התרחשה בעקבות מבצע חיפושים ומעצרים שביצע הצבא הישראלי אחרי חצות בלילה בכפר כפר ניעמה, שבמהלכו עצר שלושה פלסטינים. ב-31 באוקטובר ירו כוחות ישראלים למוות באזרח פלסטיני בן 22 בכפר קבטיה (גינין), במהלך עימותים עם תושבי הכפר שפרצו במהלך מבצע חיפושים ומעצרים. ב-11 באוקטובר הוכה למוות מתנחל בצפון בקעת הירדן; שני אזרחים פלסטינים, שעל פי הדיווחים אינם מסונפים לפלג חמוש כלשהו, נעצרו ומועמדים כעת לדין בגין המתקפה. תקריות אלה הביאו את סך מקרי המוות כתוצאה מאלימות פלסטינית-ישראלית בגדה המערבית מאז תחילת 2013 ל-23 הרגים (19 פלסטינים וארבעה ישראלים).

באוקטובר נהרגו שלושה פלסטינים וישראלי אחד בשל אלימות פלסטינית-ישראלית בגדה המערבית.

מקרי פגיעה של פלסטינים בגדה המערבית כתוצאה ישירה מהסכסוך

2006-2012 (שנים מלאות) לעומת ינואר-אוקטובר 2013

במהלך חודש אוקטובר ניכרה ירידה משמעותית במספר מקרי הפציעה בגדה המערבית, לעומת יתר שנת 2013: 102 פלסטינים ו-12 ישראלים, לעומת ממוצע חודשי של 374 ו-15, בהתאמה, מינואר ועד ספטמבר.

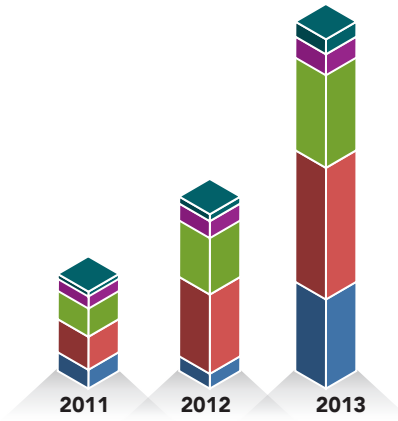
הירידה במספר מקרי הפציעה באוקטובר עומדת בסתירה למגמת עלייה גדולה יותר לכלל שנת 2013: בעשרת החודשים הראשונים של 2013 לבדם נפצעו יותר פלסטינים באלימות פלסטינית-ישראלית מאשר בכל שנה שלמה מאז 2005. הנתונים ביחס לנפגעים ישראלים בגדה המערבית פחות חותכים. לדברי שירות הביטחון הכללי הישראלי, מאז יולי 2013 חל גידול של 72 אחוזים במתקפות נגד חיילים ומתנחלים ישראלים בגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית (76 מתקפות ביולי לעומת 131 באוקטובר).⁸ עם זאת, רובן הגדול של המתקפות הללו לא גרם לנפגעים,⁹ ולמעשה ניכרה ירידה במספר מקרי הפציעה של ישראלים בספטמבר (7 פצועים) ובאוקטובר (5 פצועים) לעומת המספר הממוצע של ישראלים שנפצעו במהלך יתרת השנה (15 פצועים).

בכל האמור בנפגעים פלסטינים, עימותים במהלך הפגנות היו (בדרך כלל) ההקשר השכיח ביותר שגרם לפציעת פלסטינים בשנת 2013, והם מהווים כ-64 אחוזים מכלל המקרים, שיעור גבוה משיעור הפציעות הקשורות בהפגנות בתקופה המקבילה ב-2012 (59 אחוזים), וגבוה משמעותית מהממוצע משנת 2005 עד 2012 (40 אחוזים). רוב מקרי הפציעה התרחשו במהלך הפגנות עממיות, כגון "יום הנכבה" ו"יום האדמה", או הפגנות הזדהות עם אסירים פלסטינים. יחד עם זאת, יש לציין כי מספר מקרי הפציעה בהפגנות הקשורות בגדר פחת ב-58 אחוזים.

השנה נצפתה גם עלייה משמעותית במספר מקרי הפציעה של פלסטינים במהלך עימותים עם כוחות ישראלים בהקשר של מבצעי חיפושים ומעצרים, סיורים צבאיים או תקריות יידוי אבנים אד-הוק. דוגמה לתקרית מהסוג האחרון התרחשה ב-4 באוקטובר, ליד כלא עופר הישראלי (נפת רמאללה), כשקבוצת צעירים פלסטינים יידתה אבנים לעבר כוחות ישראלים, שהגיבו בירי של רימוני גז מדמיע, תחמושת חיה וקליעי מתכת מצופים גומי, וגרמו לפציעתם של ארבעה אזרחים, בהם שני ילדים.

מקרי פציעת פלסטינים על פי הקשר	ינואר-אוקטובר	
	2013	2012
הפגנות (גדר)	131	313
הפגנות (לא בנושא הגדר)	2067	1567
מבצעי חיפושים ומעצרים או מבצעים צבאיים אחרים	447	104
עימותים או מתקפות בלא קשר	446	93
אחרים	621	269

ילדים פלסטינים שנפצעו באלימות פלסטינית-ישראלית בגדה המערבית

קטגוריה	2011	2012	2013
בני 7 ומטה	20	22	54
8 - 11	31	54	66
11 - 15	91	17	28
16 - 17	98	24	41
לא ידוע	68	53	28

מבין מקרי הפציעה של פלסטינים שהתרחשו במהלך עימותים (לרבות במהלך מבצעי חיפושים ומעצרים, הפגנות ועימותים ספונטאניים אחרים, או בעקבותיהם), יותר מ-43 אחוזים¹⁹ נבעו משאיפת גז מדמיע שהצריכה טיפול רפואי. אך שבמספרים מוחלטים נתון זה מייצג עלייה לעומת 2012, זו ירידה ביחס לשיעור מקרי הפציעה כתוצאה משאיפת גז מדמיע ב-2012: 62 אחוזים. לעומת זאת, ב-2013 הייתה עלייה בולטת בשיעור (מסך המקרים) הנפגעים מקליעי מתכת מצופים גומי או תחמושת חיה, לעומת 2012:

40.5 לעומת 23 אחוזים, ו-3.4 לעומת 0.5 אחוזים, בהתאמה. אך שהמספרים הגבוהים של מקרי פציעה רשומים כתוצאה משאיפת גז מדמיע עשויים להצביע על פרישה תכופה יותר של אמבולנסים פלסטיניים בהפגנות, וכתוצאה מכך מספר רב יותר של בני אדם שטופלו בגין שאיפת גז מדמיע וכך נרשמו כנפגעים, העלייה במספר הדיווחים על נפגעים מקליעי מתכת מצופים גומי ומתחמושת חיה גם היא מצביעה על שכיחות גוברת של השימוש שעושה הצבא הישראלי בכלי נשק אלה, לעומת שנים קודמות.

גם מגמת עלייה משמעותית בשיעורי הילדים הנפגעים מכלל הנפגעים מעוררת דאגה; ילדים מהווים 32 אחוזים בקירוב מכלל מקרי הפציעה בגדה המערבית. זו עלייה חדה הן במספרים מוחלטים והן בשיעורם מתוך כלל מקרי הפגיעה (ראו גרף לעיל), לעומת 2012 (21 אחוזים) ו-2011 (23 אחוזים), בהתאמה. יותר מ-90 אחוזים ממקרי הפציעה של ילדים התרחשו במהלך עימותים, במגמה המשקפת את המגמה בקרב כלל האוכלוסייה. מן הראוי לציין עלייה משמעותית שהובחנה במספר הילדים בני כחות מ-16 שנפצעו.

ישראל מפסיקה את כל ההעברות של חומרי בניין לעזה

סוכנויות סיוע נאלצות להשעות מיזמי בנייה מחדש ושיקום

ב-13 באוקטובר, שבוע לאחר שעל פי הדיווחים התגלתה מנהרה תת-קרקעית באורך 1.8 ק"מ שהובילה מדרום רצועת עזה אל תוך ישראל, עצרו הרשויות הישראליות את העברתם של חומרי בניין דרך מעבר כרם שלום אל תוך עזה. החלטה זו חלה על חמרים שהובאו על ידי ארגונים בינלאומיים המיישמים מיזמי בנייה מחדש ושיקום, כמו גם על ידי המגזר הפרטי. התפתחות זו מחריפה עוד יותר את המחסור הקיים בחומרי בניין בשל הצמצום החד (מאז יולי 2013) בכמויות החומרים שהוברחו דרך המנהרות הבלתי חוקיות מתחת לגבול מצרים-עזה. צמצום זה בא בעקבות אמצעים שנקטו הרשויות המצריות בהקשר של חוסר היציבות המתמשך בצפון סיני. פעילויות הבניין במגזר הפרטי פחתו באופן חד

סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם תרמה לחלק זה של המעקב ההומניטרי

בחדשים קודמים, וההחלטה הישראלית שהתקבלה לאחרונה פגעה ביכולתם של ארגונים בינלאומיים להמשיך ביישום של מיזמיהם. סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם, הסוכנות המיישמת הגדולה ביותר הפועלת ברצועת עזה מטעם האו"ם, נאלצה להשעות את כל 20 המיזמים המתמשכים שלה הכרוכים בפעילות בנייה, לרבות בתי ספר ויחידות דיור. שווי המיזמים הללו הינו כמעט 60 מיליון דולרים ארה"ב.

בין מיזמי סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם שנפגעו מצוי מיזם דיור ברפיח, המיועד לבנות יותר מ-750 יחידות דיור עבור משפחות הפליטים הפלסטיניות שאיבדו את קורת גגן לפני 2005. המיזם הינו חלק מיוזמה גדולה יותר, בשווי 132 מיליון דולרים ארה"ב, במימון קרן הפיתוח הסעודית, שמטרתה לספק בתים ליותר מ-4,500 פליטים. אחרי כמעט 10 שנות המתנה, יותר מ-700 משפחות פליטים עדיין מצפות שבתייהן ייבנו, והעיכובים מאלצים את סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם להרחיב את סובסידיות דמי השכירות שהיא מספקת למשפחות שאיבדו קורת גג בהקשר של מעשי איבה, בעלות של 80,000 דולרים בחודש ועל חשבון יוזמות חירום אחרות.

מאז הקלת המצור ביוני 2010 הורשו רק ארגונים בינלאומיים לייבא חומרי בניין בסיסיים (לרבות מלט, חצץ ומוטות מתכת) דרך המעברים בין ישראל לעזה, ורק לאחר מתן אישור מראש מישראל (ומן הרשות הפלסטינית ברמאללה). תהליך האישור בעייתי, הוביל לעיכובים משמעותיים ביישום מיזמים הומניטריים, והאריך שלא לצורך את מצוקתן של משפחות פלסטיניות הזקוקות לשיקום או לבנייה מחדש של בתייהן ושל תשתיות חיוניות אחרות. אף שעם הזמן השתפר תהליך התיאום עבור מיזמים מאושרים, שיפור זה נבע בחלקו מן העובדה שהאו"ם הקדיש משאבים ניכרים לניהול תהליך זה. בממוצע, השגת אישור למיזמים של סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם הצריכה כמעט תשעה חודשים, והמיזמים הממתינים עדיין לאישור תלויים ועומדים זה כמעט שנה. למרות ש 13 פרויקטים אושרו לתכנית פיתוח של האו"ם בספטמבר לא אושרו שום מיזמים לסוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם מאז מרס השנה. בנוסף על 20 מיזמי הבנייה שהוקפאו, בשווי כמעט 60 מיליון דולרים ארה"ב, נכון לעכשיו ממתינים לאישור 37 מיזמים בשווי 92 מיליון דולרים ארה"ב. ביניהם מצויים 23 מיזמים לבניית בתי ספר גדולים יותר במקום בתי ספר קטנים קיימים, עובדה המעמידה בסימן שאלה את ההצדקה לעיכובים אלה.

מינואר עד ספטמבר 2013 נכנסו לעזה בממוצע מדי חודש דרך כרם שלום 1,052 מטענים (67,000 טונות) של חומרי בניין למיזמים המיושמים על ידי ארגונים בינלאומיים, נתון גבוה משמעותית מ-388 המטענים שנכנסו באוקטובר. אף שהמנהרות שימשו ערוץ עיקרי לאספקת חומרי בניין עבור המגזר הפרטי, בחודש שעבר (22 בספטמבר) החלה ממשלת ישראל להתיר את כניסתם לעזה, מדי יום, של חמישים מטענים של חומרי בניין לשימוש מסחרי. זאת בנוסף על 20 מטעני החצץ שהורשו להיכנס מדי יום מאז דצמבר 2012. גם הקלה זו הופסקה מאז ה-13 באוקטובר.

בנוסף על העיכוב במתן תגובה לצורכי תשתית דחופים, גרמו ההתפתחויות האחרונות לפיטוריהם הזמניים של עשרות אלפי עובדים, פיטורים שהחריפו את הלחצים הקיימים על המחיה בעזה. ענף הבניין, הענף היחיד שייצר משרות ברצועת עזה, היה אחראי למחצית מכל המשרות שנוצרו ב-2012 והעסיק כ-24,000 איש. ב-2012, סוכנות הסעד והתעסוקה

של האויים לכדה יצרה כמעט 5,000 משרות באמצעות מיזמי הבנייה שלה, וב-2013 הייתה צפויה להגדיל זאת ל-7,600 משרות. כל הגורמים הללו יצרו אפקט דומינו: הביטחון התזונתי, שממילא היה שביר בחודשים האחרונים, נפגע עוד יותר בשל עליות מחיריהם של מוצרים כמו לחם, שמן צמחי, אורז וסחורות אחרות, החיוניות לכלכלת עזה. גם האבטלה הגוברת שנגרמה על ידי פגיעתן הכלכלית של ההגבלות על היבוא פגעה בעקיפין בכיטחון התזונתי, ועיכובים אפשריים בתשלום משכורות על ידי הרשויות בפועל בעזה עלולים להחריף עוד יותר את המצב הכללי. השיפורים היציבים בכיטחון התזונתי (מאז 2009) נמחקו למעשה ב-2012, כשעיכובים בתשלום של משכורות במגזר הציבורי ושל הטבות סוציאליות תרמו להעלאת רמות אי-הכיטחון התזונתי בעזה מ-44 ל-57 אחוזים, והעמיקו עוד יותר את תלותם של משקי בית בסיוע במזון.

הערות

1. ראו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים בשפ"כ, "שטח C של הגדה המערבית: סוגיות הומניטריות מעוררות דאגה", ינואר 2013.
2. על חלוקתה של מרבית הגדה המערבית לשטחי A, B ו-C הוסכם בהסכם הביניים משנת 1995 על הגדה המערבית ורצועת עזה. החלוקות, שנועדו להישאר בתוקף למשך חמש שנים לכל היותר, השתנו פעמים רבות בין 1995 ל-2000, בעקבות ההערכות מחדש ההדרגתית של הצבא הישראלי מכמה שטחים וההעברה ההדרגתית של הסמכות לידי הרשות הפלסטינית שזה עתה הוקמה. מאז 2000 לא היו שינויים רשמיים בשטחים אלה.
3. ב-2008 ביצעו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים וסוכנות הסעד והתעסוקה של האויים מחקר פגיעות, שבו אספו מידע על קהילות הממוקמות בשלמותן בשטח C. ב-2010 ביצעו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים וארגונים שותפים "פרויקט קהילות" מקיף יותר, שאסף מידע מפורט יותר על קהילות ש-50 אחוזים ויותר משטחן הבנוי מצויים בשטח C.
4. חדשות ואלה, ה-30 בנובמבר 2011; עמירה הס, "הארץ", ה-1 בנובמבר 2013.
5. לפרטים נוספים ראו: "שלום עכשיו", "מאחז חדש יוקם מדרום לבית לחם", ה-30 בנובמבר 2013.
6. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים: "מרחב מצטמק: התכווצת המרחב העירוני ופיצול האזורים החקלאיים בנפת בית לחם", מאי 2009. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_bethlehem_shrinking_space_may_2009_hebrew.pdf
7. על פי הבנק העולמי, אם הפלסטינים יוכלו לפתח באזור ים המלח תעשיית מלונאות "שאת רווחיותה ניתן יהיה להשוות לזו של ישראל, תספק תעשייה זו הכנסות שנתיות בשווי כ-290 מיליון דולרים ארה"ב וערך שולי של כ-126 מיליון דולרים ארה"ב, השווים ל-1 אחוז מהתמ"ג הפלסטיני לשנת 2011", ובה-בעת תספק תעסוקה ישירה לכ-2,900 עובדים. בכל האמור במוטנציאל הכלכלי של מחצבי ים המלח, מעריך הבנק העולמי כי "הערך השולי הפוטנציאלי שיתוסף לכלכלה הפלסטינית מייצור ומכירה של אשלג, ברום ומגנזיום הוערך, על פי אומדנים שמרניים, כ-918 מיליון דולרים ארה"ב בשנה, או 9 אחוזים מן התמ"ג. נתון זה שווה כמעט לתרומה של כל המגזר היצרני של השטחים הפלסטיניים כיום". הבנק העולמי, "שטח C ועתיד הכלכלה הפלסטינית", ה-2 באוקטובר 2013, פסקאות 28, 49.
8. שירות הביטחון הכללי, דוח חודשי אוקטובר 2013, נובמבר 2013, <http://www.shabak.gov.il/publications/monthly/Pages/Oct13report.aspx>
9. לדברי שירות הביטחון הכללי הישראלי, רוב המתקפות לא גרמו לפצועים, 116 מתוך 131 מתקפות בוצעו באמצעות בקבוקי תבערה, שתיים היו מקרי דקירה, אחת הייתה ירי מנשק חם ועשר בוצעו באמצעות מטענים מאולתרים.
10. נתון זה מתייחס למקרים של שאיפת גז מדמיע שהתרחשו במהלך העימותים שתוארו לעיל. שיעור מקרי השאיפה של גז מדמיע מכלל מקרי הפגיעה היו 42 אחוזים בקירוב.

הנוסח המחייב הוא הדוח המלא בשפה האנגלית; לקריאתו פנו לאתר OCHA:

http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_the_humanitarian_monitor_2013_11_25_english.pdf

טבלאות עם נתונים מפורטים על מדדי הגנה ניתן לקרוא בדוח בשפה האנגלית,

http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_the_humanitarian_monitor_2013_11_25_english.pdf

לפרטים ולמידע נוספים נא לפנות למר יחזקאל ליון, lein@un.org טל: 02 5829962